

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

Medunarodni
krivični sud za
bivšu Jugoslaviju

Press Release . Communiqué de presse . Saopštenje za javnost

(Isključivo za medije. Nije službeni dokument.)

APPEALS CHAMBER

CHAMBRES D'APPEL

ŽALBENO VIJEĆE

Den Haag, 4. februara 2005.

CVO/P.I.S./934-t

PRESUDA ŽALBENOG VIJEĆA U PREDMETU TUŽILAC PROTIV DRAGANA NIKOLIĆA

Dragan Nikolić: Izrečena nova kazna od 20 godina zatvora

U prilogu se nalazi sažetak presude Žalbenog vijeća, u sastavu: sudija Meron (predsjedavajući), sudija Pocar, sudija Shahabuddeen, sudija Güney i sudija Weinberg de Roca, kojeg je pročitao predsjedavajući sudija.

Tekst u nastavku je sažetak presude i ne predstavlja njen sastavni deo.

Kao što je objavio sekretar, danas zasjedamo u predmetu Tužilac protiv Dragana Nikolića. Kao što je navedeno u Nalogu o rasporedu od 1. februara 2005., današnja rasprava za objavu presude odvija se, po pravilu 15bis(A) Pravilnika o postupku i dokazima, u odsutnosti jednog od sudija Vijeća, sudije Fausta Pocara koji je spriječen službenim razlozima.

Prilikom izjašnjavanja o krivici 4. septembra 2003., g. Nikolić izjasnio se krivim po točkama optužnice zasnovanim na događajima koji su se odigrali u logoru Sušica, blizu Vlasenice u istočnoj Bosni i Hercegovini. Na osnovu Povjerljivog sporazuma o potvrdnom izjašnjavanju o krivici kojeg su podnijele obje strane, Pretresno vijeće izreklo je jedinstvenu osudu g. Nikoliću za točku 1 Optužnice, progone kao zločin protiv čovječnosti. Tom osudom obuhvaćene su točka 2, ubistvo kao zločin protiv čovječnosti; točka 3, silovanje kao zločin protiv čovječnosti, i točka 4, mučenje kao zločin protiv čovječnosti. Sporazumom o potvrdnom izjašnjavanju o krivici koji su sklopile strane preporučena je kazna od 15 godina zatvora, a Vijeće je g. Nikolića osudilo na 23 godine zatvora. G. Nikolić je izjavio žalbu i ovo Žalbeno vijeće održalo je raspravu po žalbi 29. novembra 2004.

U skladu s uobičajenom praksom Suda, ja neću čitati tekst Presude, osim dispozitiva. Umjesto toga, ukratko ću iznijeti žalbene osnove i obrazložiti odluke Žalbenog vijeća. Naglašavam da je ovo samo sažetak i da on nije dio Presude. Jedina autoritativna verzija odluka i razloga Žalbenog vijeća nalazi se u pismenoj Presudi koja će biti stavljena na raspolaganje stranama i javnosti po završetku ove sjednice.

Odredbe relevantne za odmjeravanje kazne su članovi 23 i 24 Statuta i Pravila 100 do 106 Pravilnika o postupku i dokazima. Član 24 Statuta i Pravilo 101 Pravilnika oba sadrže opšte smjernice koje Pretresno vijeće mora uzeti u obzir prilikom odmjeravanja kazne. Te opšte smjernice Pretresnom vijeću daju obavezu da prilikom odmjeravanja kazne uzme u obzir sljedeće faktore: težinu krivičnog djela i lične prilike osuđenog lica, opštu praksu izricanja zatvorskih presuda na sudovima bivše Jugoslavije, te otežavajuće i olakšavajuće okolnosti. Žalbe na kaznu, kao uostalom sve žalbe na presude Pretresnih vijeća upućene Žalbenom vijeću, nisu sudjenja *de novo*. Uloga Žalbenog vijeća ograničena je na ispravljanje pravnih pogrešaka koje odluku čine nevaljanom i činjeničnih pogrešaka koje su dovele do neostvarenja pravde.

Pretresna vijeća imaju široko diskreciono pravo u odmjeravanju prikladne kazne i to zbog svoje obaveze da kazne prilagode ličnim prilikama optuženog i težini krivičnog djela. Opšteuzevši, Žalbeno vijeće neće preinačiti kaznu osim ako Pretresno vijeće nije počinilo „primjetnu grešku“ u primjeni svog diskrecionog prava.

Internet address: <http://www.un.org/icty/index-b.html>

Outreach Programme

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-5493 Fax: +31-70-512-5355

Žalilac u ovoj žalbi iznosi sedam žalbenih osnova koje će Žalbeno vijeće sada redom razmotriti.

U svom prvom osnovu za žalbu, žalilac u osnovi tvrdi da je kazna koju je izreklo Pretresno vijeće pretjerana u usporedbi s drugim kaznama koje je izrekao Međunarodni sud za bivšu Jugoslaviju i Međunarodni sud za Rwandu. Iz sudske prakse ovoga Suda jasno se vidi da prethodne kazne sa dva Međunarodna suda mogu poslužiti kao smjernice no, kad su razlike značajnije od sličnosti, i kad se otežavajući i olakšavajući faktori razlikuju, može biti opravdano drugačije odmjeravanje kazne. Pored toga, čak i kad su krivična djela ista i počinjena u uglavnom istim okolnostima, Pretresna vijeća imaju prevashodnu obavezu da kaznu prilagode ličnim prilikama optuženog. Iz toga proizlazi ne samo da je usporedba od ograničene koristi, nego i to da ona nije nužno pravilan put za osporavanje odluke koju je Pretresno vijeće donijelo u okviru svog diskrecionog prava da izrekne kaznu.

U ovom predmetu žalilac jednostavno tvrdi da njegova kazna izlazi iz jasnog i nedvosmislenog okvira izricanja kazni; on nije uspješno usporedio svoj predmet sa jednim ili više predmeta koji se sastoje od istog krivičnog djela i uglavnom istih okolnosti. No u svakom slučaju, Žalbeno vijeće nalazi da Pretresno vijeće jeste razmotrilo prethodnu kaznenu praksu i zaključuje da argumenti žalioaca ne pokazuju da je Pretresno vijeće počinilo primjetnu grešku prilikom korištenja svog diskrecionog prava u odmjeravanju kazne time što je pogrešno procijenilo konkretne okolnosti u njegovom slučaju.

U svom drugom žalbenom osnovu, žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće pogrešno procijenilo otežavajuće faktore. On iznosi tri argumenta u vezi sa nalazima Pretresnog vijeća.

Prvo, kad je riječ o uživanju žalioaca u izvršavanju svojih zločinačkih djela, Žalbeno vijeće, suprotno tvrdnjama žalioaca, zaključuje da je Pretresno vijeće imalo jasne dokaze o tome da on jeste uživao u vršenju svoje vlasti nad zatočenicima putem izopačenih djela. Iskaz svjedoka SU-032 da je on "uživao dok je tukao ljude" dovoljna je osnova da se ponašanje žalioaca okarakterizira kao posebno otežavajuće. Žalbeno vijeće zaključuje da Pretresno vijeće nije počinilo nikakvu primjetnu grešku kad je zaključilo da bi se "reklo da je optuženi uživao u svojim zločinačkim djelima".

Drugo, kad je riječ o nalazu Pretresnog vijeća da su, zbog svoje težine i posebne okrutnosti, premlaćivanja koja se terete kao krivično djelo mučenja predstavljala "najviši nivo mučenja koji ima sva svojstva *de facto* pokušaja ubistva", Žalbeno vijeće smatra da žalilac nije pokazao da je Pretresno vijeće izjednačilo krivično djelo mučenja sa krivičnim djelom pokušaja ubistva. Pretresno vijeće stoga nije počinilo nikakvu pravnu grešku nego je samo željelo odraziti težinu premlaćivanja.

A sada nekoliko riječi o činjeničnoj grešci koju navodi žalilac kad kaže da gornji nalaz Pretresnog vijeća nije utemeljen u dokazima. Žalbeno vijeće smatra da, iako je Pretresno vijeće pogriješilo kad je procijenilo da premlaćivanja koja leže u osnovi krivičnog djela mučenja "imaju sva svojstva *de facto* pokušaja ubistva", na osnovu dokaza pred Pretresnim vijećem bilo je sasvim razumno zaključiti da, zbog svoje ozbiljnosti i posebne brutalnosti, premlaćivanja u osnovi krivičnog djela mučenja predstavljaju "najviši nivo mučenja" kao otežavajući faktor. Našavši, dakle, da je Pretresno vijeće ispravno zaključilo da težinu premlaćivanja treba uzeti u obzir kao otežavajući faktor prilikom procjene krivice žalioaca za djela mučenja, Žalbeno vijeće nije mišljenja da uklanjanje pogrešne kvalifikacije Pretresnog vijeća da premlaćivanja imaju sva svojstva „*de facto* pokušaja ubistva“ u cjelini ublažava prirodu otežavajućih faktora.

Treće, kad je riječ o argumentu žalioaca da pozivanje Pretresnog vijeća na "sve prihvaćene otežavajuće okolnosti" podrazumijeva da je ono smatralo da su se sve strane složile oko toga što će se smatrati onim otežavajućim faktorima koji mogu uvećati težinu krivičnih djela, Žalbeno vijeće nalazi da su otežavajući faktori koje je Pretresno vijeće uzelo u obzir oni faktori koje je samo Vijeće prihvatilo nakon procjene okolnosti u predmetu. Prema tome, drugi osnov žalbe žalioaca se odbacuje.

U svom trećem žalbenom osnovu, žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je zaključilo da pojedinačno odvratanje nije relevantno u njegovom slučaju, kao i da je pogriješilo time što nije dalo odgovarajuću težinu njegovom potvrdnom izjašnjavanju o krivici i kajanju kao olakšavajućim faktorima.

Žalbeno vijeće konstatira da je Pretresno vijeće uzelo u obzir pojedinačno odvracanje kao fundamentalni princip koji valja uzeti u obzir prilikom izricanja kazne. Kad je riječ o potvrdnom izjašnjavanju o krivici, žalilac tvrdi da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir da je njegovim potvrdnim izjašnjavanjem o krivici izbjegnuto dugotrajno suđenje, da su svjedoci pošteđeni neprijatnog iskustva svjedočenja te da su i drugi ohrabreni da slijede njegov primjer. U ovom predmetu, Pretresno vijeće je ovaj faktor uzelo u obzir na odgovarajući način. Žalbeno vijeće naglašava kako ono smatra da činjenica da je izbjegnuto dugotrajno suđenje svakako jeste element koji treba uzeti u obzir prilikom odmjeravanja kazne, ali mu ne treba dati pretjeranu težinu.

Kad je riječ o argumentu žalioca da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir da su njegovim potvrdnim izjašnjavanjem o krivici mnogi svjedoci pošteđeni neprijatnog iskustva svjedočenja, Žalbeno vijeće smatra da je žalilac previdio zaključak Pretresnog vijeća da je on, time što se potvrdno izjasnio o krivici prije početka suđenja, “žrtve oslobodio potrebe da otvaraju stare rane”. Prema tome, ovaj argument je neosnovan.

A sada, argument žalioca da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je priznalo da je on “izrazio nadu da će sve tri strane u sukobu [biti potaknute] da preuzmu svoj dio odgovornosti za užasne zločine”. Žalbeno vijeće s tim u vezi zaključuje da Pretresno vijeće nije bilo obavezno da dalje elaborira o podsticajima za potvrdno izjašnjavanje o krivici, te da nije pogriješilo prilikom korištenja svog diskrecionog prava za odmjeravanje kazne.

Sada se okrećem argumentu žalioca da je Pretresno vijeće pogriješilo tako što je, doduše, priznalo posebnu važnost kajanja kao olakšavajućeg faktora, ali je taj faktor razmatralo “u najboljem slučaju površno”. Žalbeno vijeće primjećuje upravo suprotno, da je Pretresno vijeće smatralo taj faktor “osobito važnim” i da je zapravo sasvim očito uzelo u obzir kajanje žalioca kao jedan od olakšavajućih faktora koji povlači znatno smanjenje kazne. Argument žalioca u tom pogledu je stoga neosnovan.

Žalilac dalje tvrdi da je Pretresno vijeće trebalo zatražiti dodatnu pomoć strana u pogledu stepena njegove suradnje, umjesto što se s tim u vezi oslonilo na procjene optužbe. Žalbeno vijeće ne vidi kako je to Pretresno vijeće propustilo ispuniti svoju obavezu iz pravila 101(B)(ii) Pravidnika, naime da njegovu suradnju s Tužilaštvom uzme u obzir kao olakšavajući faktor. A u vezi sa sljedećim argumentom žalioca, da Pretresno vijeće nije pridalo dovoljnu težinu njegovoj suradnji, Žalbeno vijeće nije pronašlo nikakvu pogrešku u procjeni Pretresnog vijeća o tome kakvu težinu valja pridati tom olakšavajućem faktoru. Treći žalbeni osnov žalioca se odbacuje.

U svom četvrtom žalbenom osnovu žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće počinilo dvije greške. On kaže da je Pretresno vijeće pridalo ili nije uopšte, ili je pridalo nedovoljnu težinu praksi izricanja kazni na sudovima bivše Jugoslavije i da se umjesto toga Pretresno vijeće poslužilo praksom izricanja kazni u drugim zemljama.

U vezi sa prvom greškom koja se navodi, Žalbeno vijeće ponovo naglašava da, iako Pretresna vijeća na osnovu člana 24, stav 1 Statuta moraju imati u vidu opštu praksu izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije, ona nisu dužna da se te prakse pridržavaju. Pitanje pred Žalbenim vijećem jeste da li je Pretresno vijeće, dok je razmatralo praksu sudova u bivšoj Jugoslaviji u vezi sa kaznenim aspektom predmeta, izašlo van okvira svog diskrecionog prava, ignorirajući granice kazni određene tom praksom, a da pri tom nije navelo razloge takvog svog odstupanja. U ovom predmetu Žalbeno vijeće nalazi da je Pretresno vijeće ispunilo svoju obavezu da uzme u obzir praksu izricanja kazni u bivšoj Jugoslaviji u konkretnim okolnostima ovog predmeta. Nadalje, Žalbeno vijeće smatra da nema potrebe da se utvrdi da li je Pretresno vijeće izašlo van okvira svog diskrecionog prava, budući da je izrečena kazna od 23 godine zatvora očito unutar granica kazni izricanih u bivšoj Jugoslaviji u vrijeme kad je žalilac počinio svoja krivična djela.

U vezi sa drugom greškom koju navodi žalilac, Žalbeno vijeće konstatira da se Pretresno vijeće poslužilo praksom odmjeravanja kazni u zemljama van bivše Jugoslavije kako bi “dobilo smjernice utemeljene na komparativnom istraživanju tog područja”. Kao što se jasno vidi iz Presude o kazni, Pretresno vijeće je razmotrilo te prakse povrh prakse izricanja kazni u bivšoj Jugoslaviji. Pretresno vijeće je znalo da nije imalo obavezu primijeniti nikakvu maksimalnu zatvorsku kaznu iz nacionalnog sistema i ovdje nije pogriješilo u upotrebi svog diskrecionog prava za izricanje kazne.

U svom petom žalbenom osnovu, žalilac tvrdi da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je zaključilo da se načelo *lex mitior* može primijeniti samo u slučajevima u kojima je do izvršenja krivičnog djela i izricanja kazne došlo u istoj jurisdikciji i da se to načelo ne odnosi na Međunarodni sud budući da on funkcionira u jurisdikciji različitoj od jurisdikcije u kojoj je počinjen zločin. Princip *lex mitior* utvrđuje da se, u slučaju da dođe do promjena u zakonima relevantnim za krivično djelo optuženog, mora primijeniti blaži zakon. Optuženi mogu uživati blažu kaznu samo ako je taj zakon obavezujući, budući da imaju zaštićeni pravni interes samo ako se relevantna skala kazni mora primijeniti na njih. Princip *lex mitior* je prema tome primjenjiv samo ako se zakon koji obavezuje Međunarodni sud kasnije promijeni u povoljniji zakon koji Međunarodni zakon također mora poštovati. Ukratko, pravilno shvaćen, princip *lex mitior* primjenjuje se na Statut Međunarodnog suda. Prema tome, ako se ikada izmijene ovlasti za izricanje kazne koje daje Statut, Međunarodni sud morao bi izreći blažu kaznu. No, Žalbeno vijeće konstatira da nije bilo promjene u pravnim odredbama Međunarodnog suda koje reguliraju raspone kazni. Kad je riječ o uslovu iz člana 24, stav 1 da će “Pretresno vijeće [imati] u vidu opštu praksu izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije”, te se riječi moraju tumačiti u skladu sa principima tumačenja primjenjivim na Statut kojeg su one dio. Tako protumačene, one se odnose na sve relevantne zakone u bivšoj Jugoslaviji koji su bili na snazi u vrijeme počinjenja predmetnog krivičnog djela; kasnije promjene u tim zakonima ne uzimaju se u obzir. Ovaj žalbeni osnov se odbacuje.

U svom šestom žalbenom osnovu žalilac tvrdi da Pretresno vijeće nije pridalo dovoljnu pažnju preporuci strana da kazna bude 15 godina. On navodi dvije greške: (1) da Pretresno vijeće nije na odgovarajući način obrazložilo zašto kazna koju su preporučile strane nije primjerena, i (2) da je pogrešno uzelo u obzir vrijeme koje će on stvarno provesti u zatvoru.

U vezi sa navodom da je Pretresno vijeće pogriješilo tako što je propustilo objasniti zašto kazna koju su predložile strane nije bila primjerena, Žalbeno vijeće podsjeća da prilikom korištenja diskrecionog prava za odmjerenje kazni Pretresno vijeće mora uzeti u obzir sljedeće faktore: težinu krivičnog djela i lične prilike osuđene osobe, opštu praksu izricanja zatvorskih kazni na sudovima bivše Jugoslavije, te otežavajuće i olakšavajuće okolnosti. Žalbeno vijeće nalazi da u specifičnom kontekstu potvrđnog izjašnjavanja o krivici treba uzeti u obzir i jedan dodatni faktor. Sporazum o potvrđnom izjašnjavanju o krivici je nešto veoma značajno budući da on sadrži priznanje krivice od strane optuženog. Nadalje, preporuka raspona kazni ili, kao što je ovdje slučaj, konkretne kazne, odražava sporazum strana o tome što bi, po njihovom mišljenju, predstavljalo pravičnu kaznu. Žalbeno vijeće primjećuje da pravilo 62ter(B) Pravidnika nedvosmisleno kaže da Pretresno vijeće nije vezano nikakvim sporazumom strana. No ipak, u specifičnom kontekstu izricanja kazne nakon potvrđnog izjašnjavanja o krivici, Žalbeno vijeće naglašava da Pretresna vijeća moraju dati dužnu pažnju preporukama strana i da, ukoliko kazna u značajnoj mjeri odstupa od tih preporuka, moraju navesti razloge za takvo odstupanje. U ovom predmetu Žalbeno vijeće zaključuje da je Pretresno vijeće navelo dovoljno razloga u paragrafu 281 Presude o kazni i da nije zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo kad je odstupilo od preporuke strana. Ovaj dio žalbenog osnova žalioca se prema tome odbacuje.

Kad je riječ o tome da li je Pretresno vijeće neopravdano uzelo u obzir vrijeme koje će žalilac odslužiti u zatvoru, Žalbeno vijeće primjećuje da, iako Pretresno vijeće može odrediti minimalno vrijeme koje prema njegovom mišljenju optuženi mora odslužiti u zatvoru i, prilikom utvrđivanja što predstavlja primjerenu kaznu uzeti u obzir mogućnost prijevremenog puštanja na slobodu optuženog, Pretresno vijeće ipak mora uvijek imati na umu da je prijevremeno puštanje na slobodu tek mogućnost koja se nudi osuđenoj osobi. Pitanje pred Žalbenim vijećem po ovom osnovu žalbe jeste da li je Pretresno vijeće pogriješilo pridavši preveliku težinu mogućnosti prijevremenog puštanja na slobodu. Žalbeno vijeće primjećuje da je Pretresno vijeće, izrekavši kaznu od 23 godine, očito – iako ne i eksplicitno – kalkuliralo kako bi odrazilo praksu Međunarodnog suda da se prijevremeno puštanje na slobodu osuđenih osoba odobri nakon što su odslužile dvije trećine kazne: vrijeme od 15 godina, koje Pretresno vijeće navodi kao vrijeme koje će žalilac morati odslužiti prije puštanja na slobodu, očito predstavlja dvije trećine kazne koju je izreklo Vijeće. Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće mehanički – da ne kažemo matematički – izrazilo mogućnost prijevremenog puštanja na slobodu. Time je takvoj mogućnosti pridalo preveliku težinu. Kao rezultat toga, Žalbeno vijeće zaključuje – uz protivno mišljenje sudije Shahabuddeena – da se mora odobriti smanjenje kazne.

U svom sedmom žalbenom osnovu žalilac navodi da je Žalbeno vijeće pogriješilo jer je pogrešno uzelo u obzir činjenice koje izlaze van okvira optužnice i sporazumno utvrđenih činjenica. Žalbeno vijeće zaključuje da je žalilac bio svjestan činjenice da na završetku rasprave o kazni može uložiti prigovor na to da Pretresno vijeće razmatra dokaze koji po njegovom mišljenju izlaze van okvira optužnice. Advokat žalioca u svojoj završnoj riječi takve prigovore nije iznio i tim se propustom odrekao prava da to učini u žalbi. Prema tome, ovaj osnov žalbe se odbacuje.

Sada ću pročitati operativni paragraf Presude Žalbenog vijeća. G. Nikoliću, molim vas ustanite.

Iz gorenavedenih razloga, Žalbeno vijeće, na osnovu člana 25 Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika o postupku i dokazima, uzevši u obzir pismene podneske strana i argumente iznesene na javnoj sjednici 29. novembra 2004.;

USVAJA, uz protivno mišljenje sudije Shahabuddeena, žaliočev osnov za žalbu da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je uzelo u obzir vrijeme koje će on zaista provesti u zatvoru;

ODBACUJE sve ostale žalbene osnove i, uz protivno mišljenje sudije Shahabuddeena,

IZRIČE novu kaznu;

OSUĐUJE žalioca, uz protivno mišljenje sudije Shahabuddeena, na kaznu od 20 godina zatvora koja počinje teći od danas, uz to da se žalioocu uračuna u kaznu vrijeme koje je već proveo u pritvoru, to jest period od 20. aprila 2000. do danas;

NALAŽE, u skladu sa pravilima 103(C) i 107 Pravilnika, da žalilac ostane u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne privede kraju organiziranje njegovog prebacivanja u državu u kojoj će služiti kaznu.

Molim sekretara da stranama podijeli kopije Presude.

G. Nikoliću, izvolite sjesti. Rasprava je završena.
